בעזרת השם יתברך

אשי ישראל

השיעור השבועי

מפי פורינו הרה"צ
רבי **יצחק שמואל אהרן לעזער** שליט"א

גליון
תק"ד

פרשת
תרומה
תשפ"ו

השיעור נמסר ביום ד', בשעה 23:30, ניתן להאזין בקו:
בארץ ישראל: 077-2233-223, בארה"ב: 845-510-6314

חסדי ה' יתברך, אנחנו אוחזים בפרשת **תרומה**, ונכנסנו היום לקדושת **חודש אדר** - 'חודש השמחה', חודש שיכולים בו נשמות ישראל להגיע למקום גבוה מאד, והמקום הזה הוא המקום של השכינה הקדושה, וכמו שכתוב בפסוק שאנחנו אומרים מדי־יום בתפילת שחרית (דה"א טז, כז): **"עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקֹמוֹ"** - אצל הקב"ה שורה **'עֹז וְחֶדְוָה'**! **'חֶדְוָה'** היא אחת מלשונות השמחה[א], ומה הקשר בין מילת **'חֶדְוָה'** לשמחה?

רבינו ז"ל גילה שתי תורות על הפסוק **"וַיִּחַדְּ יִתְרוֹ"** (ליקו"מ ח"ב, סימנים לג, לד); ברש"י מובא שתי פירושים לזה, האחד לפי פשוטו: **'וַיִּחַדְּ יִתְרוֹ' - 'וַיִּשְׂמַח יִתְרוֹ'**; וכמו שאומר התרגום: **"וחדי יתרו"** - יתרו שמח "עַל כָּל הַטּוֹבָה אֲשֶׁר עָשָׂה ה' לְיִשְׂרָאֵל". פירוש נוסף: **'וּמִדְּרָשׁ אַגָּדָה, נַעֲשָׂה בְּשָׂרוֹ חִדּוּדִין חִדּוּדִין, מֵצֵר עַל אִבּוּד מִצְרַיִם'**; **'וַיִּחַדְּ'** לשון **חֹד סַכִּין**, שאמנם יתרו היה בשמחה גדולה על מה שהיה לעם ישראל, כי זכה להתקרב להקב"ה ולצאת מכל העבודה־זרה שלו [וכמו שחכמינו הקדושים אומרים, שלא היתה עבודה־זרה בעולם שהוא לא עָבְדָה], וחזר בתשובה, והיתה לו שמחה מיוחדת, ואמר: "עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי גָדוֹל ה' מִכָּל הָאֱלֹהִים" - 'עכשיו אני יודע שהכל הבל ושטות, ויש רק את הקב"ה!'... יגיע מישהו מהודו, תאילנד, סין, אוסטרליה, וכל המקומות שיש שם עבודה־זרה, וינסה להגיד לו משהו על עבודה־זרה - **'אל תספר לי סיפורים... אני כבר מכיר את הכל, ואני**

א. מובא במדרש (שיר השירים רבה): **גִּילָה, שִׂישָׂה, שִׂמְחָה, רִנָּה, פִּצְחָה, צָהֳלָה, עֲלָצָה, עֲלָזָה, חֶדְוָה, תְּרוּעָה.**

אומר לך שהכל שטות והבל!'... כי אדם שהיה בכל המקומות האלו וחזר בתשובה, הוא יודע היטב מה זה... אולם, אף שהוא הרגיש שמחה גדולה, מצד שני **'נַעֲשָׂה בְּשָׂרוֹ חִדּוּדִין חִדּוּדִין'** - הוא הרגיש כמו סכין שחותך אותו... ומה הלימוד שיש בזה?

על זה יש לנו שתי תורות מרבינו, והתמצית שיוצא משם מדברים רבינו, שמצד אחד יתרו היה שמח כי אכן זכה להתגייר, אבל מאידך - הוא לא נולד בקדושה, הוא נולד גוי, ולוקח זמן עד שיזכה לקדש בשר־גופו, כי אדם שהגיע ממקום לא קדוש וטהור - זה לא בא כ"כ בקלות... אבל הוא תמיד שמח **"עַל כָּל הַטּוֹבָה"** - שהוא מבין מה תזכה נשמתו ברוחניות, שיזכה להיות דבוק תמיד בהקב"ה, אבל **"בְּשָׂרוֹ"** - שזה גשמיות הגוף - **"נַעֲשָׂה חִדּוּדִין חִדּוּדִין"** - הוא הרגיש שזה דוקר את הגוף שלו, ודווקא 'הגוף' - כי הוא גוי, והוא בא מטיפה סרוחה - טיפה לא קדושה.

והנה בענין זה של **'לקדש את בשר הגוף'**, אם אדם זוכה להתקרב באמת לצדיקים, והוא מגיע לבחינה של (תהלים ב, ז) **"אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ"** - שהוא נולד מחדש, אזי אפשר לו לתקן גם דבר כזה של קדושת "הגוף".

ועל זה יש שיחה לא כ"כ מפורסמת של רבינו, וידועה ומקובלת אצלנו, שֶׁמִּי שיגיע לציונו הקדוש, אפילו אם אין לו את הגוף הקדוש וכו', והוא בא לא ממקום כ"כ קדוש, גם בו רבינו יטפל... וכי יש לנו מושג מה זה "ציון רבינו"?! יש לנו מושג בקדושה ששורה שם ושהיא 'אבן־שתיה' - המקור וההתחלה של כל הבריאה?... **עד־כדי־כך מעלת הציון הקדוש!** וזה אם אדם זוכה להגיע לציון רבינו בתמימות ופשיטות עם הכנעה אמיתית, והוא יודע היטב היכן הוא נמצא - **'רבינו, אני יודע היטב שאני מגיע ממקום לא כ"כ טוב... אנא, תתקן אותי! אני כאן - הנה שלך לפניך'**[ב]**...**

אז אצל יתרו, הגוף עדיין לא היה כ"כ קדוש, ולכן **"בְּשָׂרוֹ** נַעֲשָׂה חִדּוּדִין חִדּוּדִין" - גשמיות הגוף. **וכאמור, אדם שזוכה להגיע לרבינו - רבינו יעשה אותו בריה חדשה ממש!** וכמו שאומרים במזמור **'תְּפִלָּה לָעָנִי'** (תהלים ק"ב)[ג]: **"תִּכָּתֵב זֹאת לְדוֹר אַחֲרוֹן וְעַם נִבְרָא יְהַלֶּל יָהּ"**.

הענין של **"תִּכָּתֵב זֹאת לְדוֹר אַחֲרוֹן"** סובב על ספר התהלים, שדוד המלך כתבו **"לדור אחרון"** - הן לאדם שהוא מרגיש בבחינת **'דור אחרון'**, והן בכלליות - לדור הזה שאנו נמצאים בו עכשיו, שהוא **'דור**

ב. וכמו שאומרים בברית מילה, בעת שמזמינים את אליהו הנביא שיבוא ויכניס בילד נשמה קדושה וטהורה, המנהג שהמוהל אומר: **"אֵלִיָּהוּ מַלְאַךְ הַבְּרִית הִנֵּה שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ"** - 'הנה התינוק, שלך לפניך, ותכניס אותו בקדושה בתוך הברית־קודש'...

ג. עם המזמור הקדוש הזה מתחילים את תפילת יום־כיפור־קטן בערב־ראש־חודש. ושם דוד המלך מדבר לפני הקב"ה ומספר לפניו כל מה שעובר עליו - **"שָׁקַדְתִּי וָאֱהִי כְּצִפּוֹר בּוֹדֵד עַל גָּג"**, והוא אומר: 'אני תמיד בורח להקב"ה!'.

אחרון' - דורו של 'עקבתא דמשיחא', נזמן של נמשיח, ו"תְּכָתֵב **'זֹאת'** לְדוֹר אַחֲרוֹן" מרמז על כתיבת מילות של אמונה, כי **'זאת'** מרמז על מידת האמונה [בבחינת "ואמונה כל זאת"].

והנה המזמור הזה פותח במילים "**תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ**"; '**תְּפִלָּה לְעָנִי**' מרמז על אדם שמרגיש שהוא עני, אביון ושפל, אבל: '**וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ**'! מובא בזוהר־הקדוש (בלק, קצה.), שכתוב בתהלים "**תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה**" (צ, א), "**תְּפִלָּה לְדָוִד**" (פו, א) ו"**תְּפִלָּה לְעָנִי**"; שואל הזוהר־הקדוש: מה הכי חשוב מבין שלושתם? לכאורה '**תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה**' יש לה חשיבות מיוחדת - וכי אנחנו יכולים לתאר איזו תפילה היתה למשה רבינו כשעמד בתפילה?... וכן: '**תְּפִלָּה לְדָוִד**' - דוד המלך ע"ה הוא עמוד התפילה, "נעים זמירות ישראל"!

אבל אומר הזוהר־הקדוש: '**תְּפִלָּה לְעָנִי**' **היא החשובה יותר מכולם!** ומוסיף הזוהר ואומר על המילים "תְּפִלָּה לְעָנִי **כִּי יַעֲטֹף**", שהתפילה של העני עושה עיטוף על ה'**תפילה למשה**' ו'**תפילה לדוד**'... ה'**תְּפִלָּה לְעָנִי**' מעלה את התפילות האלו! **עַד־כְּדֵי־כָּךְ חשובה ה"תְּפִלָּה לְעָנִי"!**

ורבי נתן מסביר, שזה מדובר הן על **עני בגשמיות** והן על **עני ברוחניות**; '**עני בגשמיות**' - הוא מרגיש אין לו כלום, והוא עזוב, ואף־אחד לא מסתכל עליו, ואין לו במה להחיות את עצמו, והוא בוכה להקב"ה "**רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מַה יִּהְיֶה אִתִּי?** **אֵין לִי כְּלוּם"... אין לו שום דבר, אבל הוא יודע שיש לו כתובת אחת!**

אדם שסובל על הפרנסה, ועובר עליו עניות ודחקות, מה יעשה? יהיה בכעס וברוגז?! תפיל בחינתך בתפילה! תשפוך את הלב שלך לפני הקב"ה! **ואדם שהוא חזק בתפילה - הקב"ה לא יעזוב אותו!** ואמנם זה ניסיון, וזה אחד מהניסיונות שיש לבן־אדם - שאין לו 'פרוטה לפרטה', והוא ממש לא יודע איך יכסה את ההוצאות הרבות שיש לו, הוא לא יודע איך ישלם שכר־דירה ואיך ישלם שכר־לימוד, **אבל הוא לא מתחמק ובורח מזה, הוא עושה את הכל בשביל זה, והוא צועק: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, אֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהַפְּרָנָסָה בְּיָדְךָ! הַכֹּל בְּיָדְךָ! אָנָּא, תַּעֲזֹר לִי!"**... - התפילה הזו מאד חשובה למעלה! **והיא חשובה כל־כך למעלה עד שזה אפילו מקדים את ה'תפילה למשה' ו'תפילה לדוד' ועוד לוקח אותן "טרמפ"... ה'תפילה למשה' ו'תפילה לדוד' מחכות שה'תפילה לעני' תעטוף אותן ותעלה אותן עימה...**

וכשם שהדבר סובב על '**עני בגשמיות**' - אומר רבי נתן - כן סובב העניין של '**עני ברוחניות**', שזה סובב על אדם שהוא מרגיש כלום... - 'אין לי כלום, מה יש לי?... אני מסתכל על עצמי, ומה באמת מה יש לי?'... וכמו שדוד המלך אומר בתהלים (קט, כב): "**כִּי עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנֹכִי**" - מה הכוונה? לא נשכח שהוא היה מלך, והרי צריך להיות למלך סוג של עשירות, ומדוע דוד המלך אומר '**עָנִי וְאֶבְיוֹן אָנֹכִי**'? אבל עיקר הכוונה של '**עָנִי וְאֶבְיוֹן**' לא סובב על עניות **גשמית**,

אלא מרוב ענווה ושפלות שהיה לדוד המלך הוא אמר ככה, וכמו שעוד אמר (כב, ז): **"וְאָנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ"** - 'אני כמו תולעת; שום דבר'...

ואדם שאכן מרגיש ככה - 'אין לי תורה, אין לי תפילה, אין לי מצוות ומעשים טובים, אין לי שום־בית, מה כבר יש לי?'... - הוא מרגיש שהוא הכי עני ואביון, אבל הוא יודע: **'אין לי אלא רק עצה אחת - תפילה!'...** הוא לא נופל בחלישות־הדעת ומרגיש הכי שפל ועני, כי אז הוא עלול להתייאש... - 'ככה אני, ומה אני יכול לעשות?'... וחכמינו הקדושים אומרים (ערכין כג.): **'בָּתַר עַנְיָא - אָזְלָא עַנְיוּתָא'**; כלומר: אדם שחושב תמיד שהוא עני - העניות תמשיך לרדוף אחריו...

ומהי העצה? שיתקיים אצל האדם (תהלים מא, ב) **"אַשְׁרֵי מַשְׂכִּיל אֶל דָּל"** - יתחיל לקבל שֵׂכֶל! וזה מה שצריכים להכניס בתוך העני הזה - **'שֵׂכֶל!'** לדעת: 'אתה עני **לדעתך**, כי **לפי שיטתך** אין לך מספיק כסף... אין לך **סכום גדול** של כסף, אז אתה באמת מרגיש עני'... או ברוחניות - חסר לך כך וכך וכך, אתה מרגיש ריק מכל... **אבל יש כתובת! יש למי לפנות!** אם תסמוך רק על הכוחות **שלך בעצמך** - אז באמת תישאר ככה, ולא רק שתישאר ככה אלא יתקיים בל **'בָּתַר עַנְיָא אָזְלָא עַנְיוּתָא'**, זה ימשיך לרדוף אחריך... אבל מיד כשתתהפך לעשיר - לא יחסר לך כלום...

אדם תוהה: מה הכוונה **'להיות עשיר'**? איפה הכסף?!... **תהיה "עשיר בדעת" - תמיד תדבר בגדלות! מה זה 'גדלות?' תאמר תמיד: 'ב"ה לא חסר לי כלום! הקב"ה לא עזב אותי ולא עוזב אותי!'...**

אדם אומר: 'איך אשלם שכר־לימוד? איך?! אין לי'... אם אתה אומר ככה - באמת אין, אבל אם אתה אומר: "אני כבר מתחייב ומתחיל להביא! אני מוסר נפשי ומתחיל להביא! אני לא עושה חשבונות!" - פתאום תראה שיש ניסים ונפלאות... הקב"ה לא עוזב אותו! אם יש לו רצון אמיתי... אז כשם שיכול להתקיים באדם 'בָּתַר עַנְיָא אָזְלָא עַנְיוּתָא' כך יכול להתקיים אצלו 'בָּתַר עָשִׁיר אָזְלָא עֲשִׁירוּתָא' - אתה תהיה עשיר!

ומי שהיה מגיע לשיעורים של מוהרא"ש הקדוש זי"ע, יודע שזה היה אחד מהלימודים הגדולים והבסיסיים של מוהרא"ש; שאכן מצד אחד היו למוהרא"ש הרבה חובות, **ובעיקר** לעניין של רבינו ז"ל[ד] - מוהרא"ש

ד. אצל מוהרא"ש זה היה הדבר הראשון - שצריכים לזכות את כל העולם כולו עם האור של רבינו, זה הכי חשוב הכי גדול! בזה אתה מקרב את הגאולה ואין דבר יותר גדול מזה! אשרי אדם שזוכה לדעת מזה, והוא לוקח ספרים וקונטרסים ומפיץ את אור רבינו! הנה זכינו שהדפיסו את הקונטרס של חודש אדר ב"ה, וצריכים לקחת ולהפיץ את האור של רבינו! **נשמה של בן־אדם מחכה לאיזו חיות, והוא איננו יודע מהיכן זה יגיע, והנה מפיצים לו על הרחוב קונטרס מאיר ושמח!** אתה רוצה לעזור לבן־אדם ולתת לו שכל, וכך זוכים לקיים את זה, הוא פתאום מקבל את זה ברחוב...

הגמרא מספרת (ע"ז יט:), שהיה תנא שעמד והכריז באמצע הרחוב: **"מי רוצה חיים! מי רוצה חיים!"** וכולם חשבו

היה חייב אלפים ורבבות דולרים לבתי־דפוס וכורכים וכו', ומצד שני היה תמיד רגיל לומר: **אדם רוצה סגולה לעשירות? שידבר תמיד כמו עשיר - "ב"ה לא חסר לי כלום; אני לא מפחד; יש לי הכל... אתה צריך הלוואה אולי?... כמה אתה צריך?"... כך היה לשונו של מוהרא"ש: "כמה אתה צריך?... אתה צריך הלוואה של מאה אלף דולר? אין בעיה... בעזרת ה'... אתה צריך יותר? תביא לי כבר עֶרֶבִים"...**

ודבר מעניין, שמוהרא"ש היה נוהג לומר את השיחה הזו במיוחד בפני עשירים; כי לפעמים היו מגיעים למוהרא"ש אנשים עשירים [היו כמה אנשים שידעו שיש פה אור גדול, והיו מגיעים למוהרא"ש מדי־פעם], **ומי ששם לב, כמעט תמיד מוהרא"ש היה מסובב אז את השיחה לומר את העניין הזה.** כי על־פי־רוב העשיר חושב לעצמו "אני עשיר"... ויש לו "בטן גדולה"... אז מוהרא"ש היה תמיד אומר ברבים: **"אני ב"ה העשיר הכי גדול! מישהו צריך הלוואה?"...** והם היו מתפלאים ומסתכלים מן הצד... כי עשיר בדרך־כלל לא מדבר ככה, אפילו העשיר הכי גדול אומר 'אני כלום... אין לי כלום'... **מה "אין לך כלום"? נופל ממך כסף מכל הצדדים...** אבל כך הוא. והנה פה רואים מישהו שמדבר שהוא העשיר הכי גדול ומוכן להלוות למי שצריך?!...

אז מוהרא"ש היה תמיד מסביר שזה כל העניין - שאדם יחשוב **"בגדלות"** - שיחשוב: **"יש לי!"** וכך באמת יהיה לו! הוא לא יפחד - יהיה לו שפע! אבל אם הוא מתחיל לעשות 'קונצים', ואומר: "אבל אין לי"... - באמת אין לו, למה? **כי "במוח שלך"**

שהוא מוכר 'כדורים' מיוחדים כדי לחיות... אז כולם התאספו סביבו (קל לעבוד על בני־אדם... 'אתה מוכר חיים?'... חשבו שהוא המציא איזה כדור חדש...) וביקשו את מה שהוא מציע, ולקח תהלים ואמר להם (לד, יג-יד) **"מִי הָאִישׁ הֶחָפֵץ חַיִּים אֹהֵב יָמִים לִרְאוֹת טוֹב?"** ומיד אמרו: 'כן, מי?'... המשיך התנא: **"נְצֹר לְשׁוֹנְךָ מֵרָע וּשְׂפָתֶיךָ מִדַּבֵּר מִרְמָה"** - תיזהר ותשמור על הפה שלך, כך יהיה לך חיים!

ועל־שם הפסוק הזה חיבר ה"**חפץ חיים**" ז"ל את ספרו הקדוש, כי הספר הזה מלא עם הלכות שמירת הלשון, ועד ימיו לא היה דבר כזה... ואמנם כתוב בגמרא את חומרת איסור לשון־הרע, אבל "הלכות לשון־הרע" - לא היה... בני־אדם לא ידעו - 'יש **"הלכות"** ללשון־הרע?!'... אדם חושב: 'לא אדבר לשון־הרע, וזהו'... **אבל אם אינך יודע "מה זה לשון־הרע", איך אתה אומר שאינך מדבר לשון־הרע?!... אם אתה לא יודע מה מותר ומה אסור לדבר - איך אתה שומר על פיך?!...** הרי זה נדמה לאדם שיהיה 'משגיח כשרות', והוא לא יודע מאומה בין ימינו לשמאלו מה כשר מה לא כשר - מה זה בשר בחלב ומה צריכים להכשיר וכו', אז איך יהיה משגיח?!... אותו דבר לענייננו: אומרים לך שיש איסור **'לשון־הרע'**, אבל אם לא תדע **"מה זה"** - איך תישמר?!...

ועל־כן חיבר ה"חפץ חיים" את ספרו, ובו הוא הראה איך יש **יותר משלושים 'איסורי תורה' ומצוות 'עשה' ו'לא־תעשה'** אם אדם מדבר ח"ו לשון־הרע... והוא מסביר שם בהלכותיו מה מותר ומה אסור וכו', **ואשרי הקובע לימוד בזה!** [התחלנו שנה שעברה **סדר לימוד** בחיבור שהוא **תמצית וקיצור הספר "חפץ חיים"**, כי הספר "חפץ חיים" בעצמו הוא ספר גדול, אז עשו ממנו קיצור נפלא שאדם יוכל לחזור על ההלכות, כל יום קטע אחד, ובכל תקופה מסיימים, וכך אדם יודע - 'גם **זה** לשון־הרע, וגם **את זה** אסור לדבר, ואת **זה** מותר לדבר'... וגם מביאים שם דוגמאות מעשיות להלכות, וזה מאד מעניין...].

אין לך, אבל אם פתאום יש לך איזו הוצאה חשובה שאתה יודע היטב כמה אתה זקוק לזה - פתאום 'כן' יש לך... אבל אם מגיעות הוצאות שלדעתו זה לא כל־כך חשוב - הוא מתחמק בכל דרך שהיא... וזה יכול להיות בכל־מיני עניינים - אם זה בשביל **עצמו**, אם זה בשביל **שכר־לימוד**, אם זה בשביל **שכר־דירה**, כל מיני הוצאות שאדם צריך לשלם, עליו לדעת שהוא **מוכרח!** ולא לנסות להתחמק ו'לגלגל'... וכי זו התכלית?!... **אבל מיד כשאדם מחליט: "אני צריך את זה!" והוא לא כזה 'בטלן' ואומר "מה אני יכול לעשות... אין לי"... הוא לא אומר ככה! הוא אומר: "אני אכן צריך את זה?" הוא מאמין: "יהיה לי!"... והוא עושה 'קפיצת ראש', ועושה...**

ואכן, לפעמים צריכים להלוות בשביל זה; וכמובן, לא מדברים להלוות כסף לשטויות, **אדם צריך להיזהר מאד מלהיות בעל־חוב! זה הדבר הכי גרוע!** אבל מדברים שהוא צריך להלוות בשביל 'תכלית' - הוא לא מבזבז כסף 'על ימין ועל שמאל', אלא מלווה בשביל תכלית מסוימת, ועל־כן הוא לוקח איזו הלוואה, **אבל תראה שתהיה באמת נאמן! לא שתיקח הלוואה ו"לֹוֶה רָשָׁע וְלֹא יְשַׁלֵּם"** (תהלים לז, כא) **- אתה לוקח הלוואה, ואח"כ מתחמק... חס ושלום! אסור לעשות את זה! אתה צריך להיות רציני!**

ואם אנחנו מדברים מ'עצות פרקטיות' לחיים - נזכיר דבר נוסף: אם אכן אדם הזדקק להגיע לאיזו הלוואה, אפילו כשמדובר בסכום מכובד, והוא יודע שלא יהיה לו קל להחזיר. מה הוא חושב? 'ארוויח הרבה, ואז אחזיר את הכל'... **מוהרא"ש תמיד לימד אותנו: אדם שלקח הלוואה, מה הוא צריך לעשות? להחזיר לאט לאט! כל יום, כל פעם עוד קצת ועוד קצת!**

מוהרא"ש היה מספר, שכך הוא נהג כל השנים עם תשלומי **שכר־דירה** שלו; היה לו ב"ה בעל־הבית טוב, והסכום באותן שנים היה **100$** בשביל שכר־דירה, ומה מוהרא"ש היה עושה? היה הולך להפיץ ול'צדקה', ובכל פעם שמוהרא"ש הרוויח משהו באותו יום - למשל: 10$, אז הוא הגיע לבעל־הבית ונתן לו את זה ואמר שזה על חשבון השכר־דירה, וכך עד סוף החודש כיסה את הכל... [בשביל זה צריכים בעל־הבית טוב, כי אדם אחר היה יכול לטעון: מה אתה מביא לי?... אני לא 'בנק'... אני לא 'קופה'... יהיה לך הכל, ותביא לי! אבל בעל־הבית טוב - מסכים ולוקח].

וכך מוהרא"ש שילם מאות אלפי דולרים חובות שהיו לו! אם תקראו בספר **'ימי מוהרא"ש'**, איך מוהרא"ש היה אצל כל המדפיסים שם - היו סכומים של מאות ואלפים, ואיך מוהרא"ש שילם? פעם או פעמיים בשבוע מוהרא"ש היה מגיע למדפיס עם סכום מסוים - כפי שהיה לו [היה תקופה שמוהרא"ש היה מגיע כל יומיים עם איזה סכום כסף], **וככה הבן־אדם רואה שאתה פה! אתה לא מתחמק!**

לא שאדם חייב כסף למישהו, אז הוא יודע שאם המלווה מתפלל בבית־כנסת פלוני - שם בוודאי הוא לא יופיע כדי שלא יראה אותו...

אם המלווה הולך לטבול במקוה פלוני - שם הוא לא מגיע... הוא בודק את הכל ויודע... וגם הוא יודע שלפעמים הוא הולך באיזה רחוב מסוים, אז הוא מתקרב לכל הרחוב הזה... למה? שלא יראה אותו... יש לו כל־מיני 'קונצים' להתחמק מן החוב, והוא לא מתייחס... ובן־אדם כזה הוא פשוט גנב! הוא הבטיח שישלם, ולפעמים אפילו יש לו כסף, אבל הוא מתחמק...

ועל־כן זו העצה שמוהרא"ש היה אומר: **אין לך עכשיו לשלם את הכל? מובן, אבל תיקח איזה סכום מסוים - 50 שקל - ותיגש אל המלווה ותאמר לו: הנה, קח! אני זוכר! לא שכחתי ממך, תאמין לי! אני רוצה לשלם, והנה קח את זה על החשבון...** אם תעשה את זה בנאמנות - האדם ישמח: **"ב"ה, אתה לא מתחמק ממני"...** וגם תיקח איזה פתק ותרשום כמה שולם, וכמה נשאר בחוב.

מוהרא"ש היה כ"כ נאמן בעיני כל אותם אנשים שהיה חייב להם כספים, שמוהרא"ש לבדו היה מחזיק את הפתק של החובות, ולא הם... היה למוהרא"ש 'ארנק' מיוחד, והיה הולך עמו רק אל הבתי־דפוס [בשאר הזמן מוהרא"ש לא היה הולך עם ה'ארנק' בכיס], כי בתוך ה'ארנק' החזיק מוהרא"ש את כל פתקי־החשבונות של החובות שהיה צריך להחזיר, וכשהיה נוסע את הנסיעות האלו אל המדפיסים - היה לוקח את ה'ארנק' עמו בכיס, וכשהגיע - היה נותן אל הפתק לבעל־הבית שירשום כמה קיבל, ויחתום שמו בראשי־תיבות וכו', **וזה היה נשאר אצל מוהרא"ש! מוהרא"ש היה כ"כ נאמן אצלם, שלא היו צריכים 'רואה חשבון'... המדפיס ידע: "על הצדיק הזה אני יכול לסמוך שהוא לא יחסיר לי פרוטה"... וכך מוהרא"ש שילם מאות אלפי דולרים במשך השנים! וכן הדבר לגבי 'שכר־לימוד' ו'שכר־דירה'** (במידה וזה מוסכם על שני הצדדים) - **שאדם לא יתחמק! שהוא יביא בכל פעם עוד ועוד!**

אז הענין של **'עשירות'** זה לאו־דווקא בכמות של כסף, אלא ענין של **"גדלות"**, וכמו שאמרו חכמינו הקדושין (אבות ד, א): **'אֵיזֶהוּ עָשִׁיר? הַשָּׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ'**; **"שמח בחלקו"** הכוונה שיכול להיות שעדיין אין לו את כל הכסף שהוא צריך באמת לשלם את **כל** חובותיו, אבל הוא שמח **"בחלקו"** - באותו **"חלק"** שיש לו, כי אחד מהפירושים של **"חֶלְקוֹ"** הוא **'חֵלֶק'**, כלומר: עדיין לא זה "דבר שלם", אלא רק **"חֵלֶק"**, וכן לענייננו: שהוא שמח **"בחלקו"** - הוא מגיע עם **"חלק"** אל הבעל־חובו - אם זה לתלמוד־תורה, אם זה לבית־הספר וכו' - ו"הנה אני משלם"... **אבל ברצינות ובהתמדה!** וכשאדם הולך בדרך זו - לא יהיה לו בעל־חוב אף־פעם...

וכן בכל העניינים - אדם שהולך בגדלות־המוחין, מתקיים בו **"בתר עשיר אזלא עשירותא"** - הוא מדבר תמיד בגדלות, והולך עם מחשבתו ש**"אכן לא חסר לי כלום!"** ובמקום שהמוח שלו יהיה **"עני ואביון"**, הוא אדרבה! יתהיה בגדלות־המוחין!

אז התחלנו לדבר ממעלת **'תְּפִלָּה לְעָנִי'** - שזה עני שמגיע כבר לכזה לב־נשבר **'אין לי כלום, ומה יהיה איתי'**... אבל **מה אני עושה?**

אני לא בורח ומתייאש, אלא "תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּךְ שִׂיחוֹ" - הוא מגיע עם 'שִׂיחַ' - זו תפילה, ושופך שִׂיחוֹ לפני הקב"ה!

וכמוסבר בדברי רבי נתן הנ"ל, אין הכוונה **'עני'** רק בגשמיות, אלא גם **'עני'** ברוחניות, שאדם מרגיש: "מה כבר יש לי"... **אבל זה לא שובר ומייאש אותו - 'אין לי תורה, ואין לי תפילה, ואין לי שום דבר'... לא! זה מביא אותו ל'לב־נשבר'!** דוד המלך אומר בתהלים (נא, יט): **"לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה"** - אדם שיש לו 'לב נשבר ונדכה' באמת, אין הכוונה שהוא מיואש, ואכן צריכים להיזהר מאד - שלא יפול ליאוש ח"ו מכל מה שעובר עליו, רק יתחזק ביותר, וּבוֹכֶה וּמִתְפַּלֵּל לפני הקב"ה **'אני צריך ישועה, ואני יודע שהישועה שלי תלויה בך ונמצאת אצלך, רבש"ע!'** - בן־אדם כזה, לא יחסר לו כלום! **ולא רק ש'לא יחסר לו כלום' - אומר רבי נתן עפ"י הזוהר הנ"ל - תפילה כזו 'עָבִיד עִטּוּפָא לְכָל צְלוֹתִין', זה מעלה את ה'תפילה למשה' ו'תפילה לדוד'! התפילה של העני מעלה את כל התפילות! בשמים מאד מאד חשובה 'תפילה לעני'!**

הזכרנו כל זאת כי התחלנו לדבר ממזמור ק"ב בתהלים - **"תְּפִלָּה לְעָנִי כִּי יַעֲטֹף"**, והתחלנו לומר שבהמשך המזמור כתוב: **"תִּכָּתֵב זֹאת לְדוֹר אַחֲרוֹן"**, והסברנו ש**'זאת'** זה **אמונה**, ו**'דור אחרון'** זה אנחנו, הנמצאים "בדור אחרון" - עקבתא דמשיחא, ואנחנו מוכרחים לחזור בתשובה ולהתקרב להקב"ה.

והנה סיום הפסוק הוא: **"וְעַם נִבְרָא יְהַלֶּל יָהּ"**; ואיתא במדרש (ויקרא־רבה ל, ג): **"תִּכָּתֵב זֹאת לְדוֹר אַחֲרוֹן" - מִכָּאן שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל הַשָּׁבִים. "וְעַם נִבְרָא יְהַלֶּל יָהּ" - שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא בּוֹרֵא אוֹתָן בְּרִיָּה חֲדָשָׁה**; כלומר, חכמינו הקדושים מסבירים שהפסוק הזה סובב על אדם שרוצה לחזור בתשובה, והוא מתחיל **'מעכשיו'** - "אני זורק את כל השכל, כל ה'פטנטים' שלי, ואני **עכשיו** מתחיל לחזור בתשובה!".

ואם ישאלו אותך: 'אתה עכשיו מתחיל לחזור בתשובה, אבל איפה היית **עד עכשיו**?' התשובה היא: **"לא הייתי בשום מקום! אני נולדתי עכשיו! "וְעַם נִבְרָא" - אני נבראתי עכשיו מחדש ממש! עכשיו ממש נעשיתי בריה חדשה, וממילא אין כבר שום שאלה איפה הייתי"...**

זו ההשגה שרבינו רוצה בנו, וכמו שהתחלנו לדבר מגילוי רבינו בעניין **"וַיִּחַדְּ יִתְרוֹ"** - שמצד אחד הוא שמח, אבל מצד שני: **'בְּשָׂרוֹ נַעֲשָׂה חֲדוּדִין חֲדוּדִין'**, כי הוא מרגיש "איפה הייתי עד עכשיו, מה עברתי ומה עשיתי"... והוא אומר: 'מאיפה המקור שלי? מאיפה אני מגיע? לא ממקום איי, איי, איי'...

יש שיחה נוראה מרבינו ז"ל, שרבינו אמר פעם: **'הוֹרָיו שֶׁל מָשִׁיחַ לֹא יִהְיוּ 'אַיי אַיי אַיי'"...**[ה] כלומר, בדרך כלל אנשים חושבים: 'משיח בוודאי יהיה בן של אדמו"ר, בן

ה. **'אַיי אַיי אַיי'** זה ביטוי שמזכירים כשרוצים לומר **"לא בשלימות הכי גדולה"...**

בנו של אדמו"ר, בן בן בנו של אדמו"ר'...
אבל רבינו אומר בפירוש שלאו־דווקא... **איזה חיזוק רבינו נתן לנו במילים אלו! יכול להיות שבן־אדם הגיע מאיפה שהגיע, והוא מסתכל על ההורים והסבים שלו - לא היו אדמורי"ם כל־כך גדולים... אל תחשוב שיש בזה חיסרון כלפיך! כי גם משיח לא יהיה דווקא ממשפחה כזאת...** ומה הסוד בזה? כי רבינו אומר בפירוש (ליקו"מ ח"ב סי' סא), שהקב"ה יגיד למשיח צדקנו: **"בְּנִי אַתָּה אֲנִי הַיּוֹם יְלִדְתִּיךָ"** - אתה נולדת עכשיו מחדש, ואם נולדת עכשיו - אתה חדש! ו**'בְּנִי אַתָּה'** סובב על כל אחד ואחד, כי (דברים יד, א) **"בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹקֵיכֶם"**, וממילא יש לכם את היחוס הכי גדול... **אתה המיוחס הכי גדול!** אבל אדם צריך רק לקחת הכל ברצינות, שלא יסתכל 'מאיפה' ו'מה', רק יקח **את עצמו** בידיים...

והנה, יתרו היה גֵּר, ולא רק שהוא היה גֵּר, הוא היה בכל העבודה־זרה שיש בכל העולם כנ"ל, והנה עכשיו הוא חוזר בתשובה, אז בוודאי הוא שמח מאד מאד - **"וַיִּחַדְּ יִתְרוֹ"**, ולמה? כי הוא הסתכל **"עַל כָּל הַטּוֹבָה"** - מסביר רבינו: הוא הסתכל **'למעלה מכל הטובה'**, כלומר: הוא הסתכל מה יהיה 'לבסוף' - שיזכה בעזרת ה' לדברים נפלאים, שזה ענין של כל העתיד המובטח לנו - עולם־הבא, וכל התענוגים שיש לנשמה. אז אמנם ה'גוף' זה 'גוף', ומצד הגוף הוא הרי הגיע ממקור לא קדוש, אבל הוא הסתכל **"עַל"** כָּל הַטּוֹבָה!

פירוש נוסף אומר רבינו: **"עַל כָּל הַטּוֹבָה"** הכוונה שהוא הסתכל **'על כל הטובות'** ביחד, מה הכוונה? מסביר רבינו: **'אֲצָל סְתָם בְּנֵי אָדָם אֵין הַשִּׂמְחָה שֶׁל כָּל הַטּוֹבוֹת בְּיַחַד, כִּי יֵשׁ חִלּוּקִים רַבִּים בְּעִנְיַן הַשִּׂמְחָה. לְמָשָׁל כְּשֶׁבָּאִין עַל חֲתֻנָּה, יֵשׁ מִי שֶׁשָּׂמֵחַ מִן הָאֲכִילָה שֶׁאוֹכֵל, דָּגִים וּבָשָׂר וְכַיּוֹצֵא'** - ומאידך, יש אנשים שמתלוננים על האוכל, ואומרים 'חשבנו שיהיה אוכל יותר טוב'... **'וְיֵשׁ אֶחָד, שֶׁשָּׂמֵחַ מִן הַכְּלֵי זֶמֶר'** - ומאידך, יש אחד שאומר: 'עדיף מוזיקה אחרת'[1]... **'וְיֵשׁ שֶׁשָּׂמֵחַ מִדְּבָרִים אֲחֵרִים כַּיּוֹצֵא בָּהֶם, וְיֵשׁ שֶׁשָּׂמֵחַ מִן הַחֲתֻנָּה עַצְמָהּ, כְּגוֹן הַמְּחֻתָּנִים, שֶׁאֵינָן מַשְׂגִּיחִים עַל אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה, רַק שְׂמֵחִים מִן הַחֲתֻנָּה עַצְמָהּ, וְכַיּוֹצֵא שְׁאָר חִלּוּקִים. אֲבָל אֵין אָדָם שֶׁיִּהְיֶה שָׂמֵחַ מִכָּל הַשִּׂמְחוֹת בְּיַחַד'**; כי זה דבר נדיר שאדם יהיה שמח מכל הדברים.

אומר רבינו, שהשלימות היא שאדם יזכה להסתכל **"עַל כָּל הַטּוֹבָה"** - שהקב"ה מביא את הכל, והקב"ה עשה את השידוך הזה ואת המוזיקה הזאת והאוכל הזה וכו', והוא מסתכל **"על כל הטובות"** ביחד; וזה היה יתרו, ולכן **"וַיִּחַדְּ יִתְרוֹ"** - הוא שמח, למה? כי הוא הסתכל **"עַל כָּל הַטּוֹבָה"** - על כל הטובות.

והנה בליקו"מ ח"ב סי' י', רבינו מדבר

---

1. יש כאלה שרוצים 'טראנסים' וכל־מיני שטויות כאלה, ועוד אומרים: 'מה זה מוזיקה חסידית? זה לא שמח'... **איפה השכל שלך?!...**

ממעלת מידת השמחה, ורבינו אומר שם **'שֶׁעַל יְדֵי שִׂמְחָה נַעֲשִׂין בָּן חוֹרִין וְיוֹצְאִין מִן הַגָּלוּת'**; ורבינו מלביש את זה בפסוק (ישעיה נה, יב): **"כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ"**; שלכאורה לא מובן הפסוק, מהיכן 'יוצאים' בשמחה?... הנביא ישעיה אומר: **"כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבָלוּן הֶהָרִים וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ לִפְנֵיכֶם רִנָּה וְכָל עֲצֵי הַשָּׂדֶה יִמְחֲאוּ כָף"** - מה הכוונה "כִּי בְשִׂמְחָה **'תֵּצֵאוּ'**" - מאיפה תצא?... זה לא כתוב בפירוש, אבל רבינו אומר, שהכוונה של **"כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ"** היא על יציאת מן הגלות, כי **'עַל־יְדֵי שִׂמְחָה נַעֲשִׂין בָּן חוֹרִין וְיוֹצְאִין מִן הַגָּלוּת'**; אדם שהוא בשמחה - הוא יֵצֵא מהגלות שלו!

וההפך מזה - שאדם הוא בעצבות ומרה־שחורה, ואם הוא ככה - כל הבית שלו מלא במרה־שחורה... אם אדם **רק לעצמו** במרה־שחורה - ממילא... יכול להיות שבני־ביתו לכל־הפחות שמחים, **אבל אם הבעל־הבית בא עם פנים 'חמוצות' וכו' - באופן אוטומטי זה זורק עצבות על כל הבית, ה' ישמור, ומזה באים כל הצרות, רחמנא ליצלן...** משא"כ אדם שהוא תמיד משדר 'פנים של שמחה' - הוא משמח את כולם!

ואפילו אם זה בגדר **'הצגה'** בלבד, ובתוך־תוכו הוא לא כל־כך, אבל בכל זאת - הוא תמיד מלביש חיוך על הפנים, וכלשון 'חובת הלבבות' (שער תשיעי, פ"ד): **'הֶחָסִיד, צַהֲלַתּוֹ עַל פָּנָיו וְאָבְלוֹ בְּלִבּוֹ'**; בתוך הלב - אדם יכול להיות ב'לב־נשבר'[ז], אבל על פניו - שיראה שמחה!

ועל דבר זה אמר רבינו ז"ל[ח]: **'אל תסתכלו עליי'!** מה הכוונה? כי כנראה שעל פניו של רבינו לא היו רואים כל הזמן חיוך... **אכן, כפי שרבי נתן מתאר לנו - פניו של רבינו היו מאירים תמיד באור גדול, אבל כנראה לא היו תמיד רואים את החיוך על פני רבינו... כי רבינו היה תמיד ב'לב־נשבר'**, אבל אמר בפירוש: **'את זה אל תלמדו ממני! אתם תהיו שמחים!'...**

כי בוודאי שבפנימיותו היה רבינו ז"ל תמיד בשמחה, אבל על צדיקים לא היו רואים את זה תמיד על **הפנים** ממש, אבל רבינו אמר שלא נלמד ממנו את זה, למה? כי אם אכן אדם יסתובב עם פנים 'חמוצות', אז אפילו שזה 'לשם־שמים' - הוא בשברון־לב על חורבן בית־המקדש, ועל החורבן שלו בעצבות, והוא באמת לא בעצבות אלא במדרגה גדולה של שברון לבו, **אבל אתה בא ככה הביתה, אז אפילו אם בתוך הלב שלך אתה שמח - מי יודע מה יש בליבך?... האשה והילדים רואים את אבא ככה, וזה מכניס את כולם בתוך עצבות ומרה־שחורה...** זה לא קל לקחת את מה שיש לך בלב - שאתה בוכה עכשיו על חורבן בית־המקדש ועל גלות־ישראל - ולהעביר זאת לבני־הבית... **אז**

ז. אין הכוונה על 'עצבות', כי להיות בעצבות אסור אף־פעם!

ח. [זו לשון השיחה (חיימוהר"ן, סימן רלה): **'אָמַר מַהֲנִגְלוֹת שֶׁלִּי אֵין אַתֶּם צְרִיכִים לִלְמֹד, הַיְנוּ, אַף־עַל־פִּי שֶׁכְּפִי שֶׁאַתֶּם רוֹאִין מִמֶּנִּי נִדְמֶה לָכֶם שֶׁאֲנִי עַל־פִּי רֹב בְּעַצְבוּת, אֵין אַתֶּם צְרִיכִים לִלְמֹד מִזֶּה, רַק לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד'**].

כשמגיעים לעניין שצריך 'יחס לאנשים' - זה צריך להיות עם שמחה, עם מילה טובה, עם פנים מסבירות, ככה בונים שמחה!

הכלל, רבינו אומר שע"י שמחה יוצאים מן הגלות, וזה "**כִּי בְשִׂמְחָה תֵּצֵאוּ**". ואחר שרבינו מדבר שם מעט מעניין מידת השמחה, מסיים רבינו את התורה: '**וְזֶה בְּחִינַת** (שַׁבָּת עז:)**: 'בְּדִיחָא דַּעְתֵּהּ'** - כלומר, מוצאים הרבה בגמרא, שהתנאים והאמוראים היו "בְּדִיחָא דַּעְתֵּהּ" - לשון 'בדיחה', דהיינו שהם היו שמחים. ומובא בזוהר (תזריע, דף מז:), שהיו תנאים שלפני שעשו דרשה אמרו איזו בדיחה. וגם היו צדיקים שהיו בדחנים, ואחד הידוע מהם הוא הרה"ק מרופשיץ זי"ע - שהיה בדחן על חתונות, והיה אומר כל־מיני דברי בדחנות, ואמנם דיבוריו היו נשמעים כמו 'בדיחה', וכל השומעים היו צוחקים וכו', אבל מי שהתבונן ב"בדיחה" שהוא אמר - הבין שהוא מגלה סודות נוראים... **הוא היה כזה חכם וצדיק, שהיה יודע איך להלביש סודות נוראים בתוך בדיחה.**

נזכיר דוגמא אחת לזה: פעם אמר לו רבו החוזה מלובלין: "**נַפְתָּלִי, תְּקַבֵּל עַל עַצְמְךָ, שֶׁשָּׂנָה שְׁלֵמָה אֵינְךָ אוֹמֵר בְּדִיחוּת**". השיב לו: "**רַבִּי, אֲנִי מְקַבֵּל עַל עַצְמִי**". לאחר מכן הלכו להתפלל ערבית, והחוזה מלובלין מאד האריך בתפילה, ופתאום בסוף התפילה ה'חוזה' שומע שכלם פרצו בצחוק...

כשגמר את התפילה, שאל וברר על מה ולמה שחקו, וענו שרבי נפתלי סיפר בדיחה... מהי הבדיחה? "**שֶׁהָרַבִּי חוֹשֵׁב עַכְשָׁו מֵהַחֲתֻנָּה שֶׁלּוֹ, וְלָכֵן הוּא מַאֲרִיךְ בַּתְּפִלָּה'...**

פנה החוזה מלובלין לרבי נפתלי: "**הֲרֵי הִבְטַחְתָּ שֶׁשָּׂנָה שְׁלֵמָה אֵינְךָ מְסַפֵּר שׂוּם בְּדִיחָה**"... ענה ואמר רבי נפתלי: **כֵּן, אֲבָל הָרַבִּי הִתְפַּלֵּל שָׁנָה שְׁלֵמָה - "אַ יָאר מיט אַ מִיטָוואךְ"** [זה פתגם באידיש שפירושו המילולי "**שנה שלמה ועד יום רביעי**", ואת זה אומרים כשרוצים לתאר דבר שנמשך זמן רב (באידיש זה 'מצלצל' טוב)], **וְאִם־כֵּן כְּבָר יָצָאתִי מֵהַבְטָחָתִי, כִּי חֶלְקָהּ עָבְרָה לָהּ שָׁנָה...**

ידע החוזה מלובלין שיש לו כזה תלמיד קדוש בעל רוח־הקודש, והבין שכיוון אל האמת, והסביר העניין אחר התפילה: "**בְּאֶמְצַע הַתְּפִלָּה הִגִּיעָה אֵלַי נְשָׁמָה כְּדֵי לְקַבֵּל תִּקּוּן**[ט]**, וְשָׁאַלְתִּי אוֹתָהּ: 'אֵיזוֹ שַׂיָּכוּת יֵשׁ לָךְ עִמִּי?' עָנְתָה הַנְּשָׁמָה: 'רַבִּי, כְּשֶׁאַתֶּם הִתְחַתַּנְתֶּם, אֲנִי הָיִיתִי אֶחָד מֵאֵלּוּ שֶׁנִּגְּנוּ בִּכְלֵי הַזֶּמֶר, וַאֲנִי שָׁמַעְתִּי לֵב שֶׁאֲהַבְתֶּם נִגּוּן מְסֻיָּם, וְהִמְשַׁכְתִּיו שׁוּב וְשׁוּב כְּדֵי שֶׁתִּשְׁמְעוּ אֶת זֶה עוֹד וָעוֹד, וְרָאִיתִי שֶׁגָּרַמְתִּי לָכֶם נַחַת רוּחַ, וְלָכֵן אֲנִי רָאוּי לְקַבֵּל מִכֶּם תִּקּוּן', וְאָכֵן קִבַּלְתִּי אֶת דִּבְרֵי הַנְּשָׁמָה הַזֹּאת, וְתִקַּנְתִּי אוֹתָהּ"...**

ואת כל זה ידע הרה"ק מרופשיץ זי"ע[י], ולכן אמר: "**הָרַבִּי מַאֲרִיךְ בַּתְּפִלָּה כִּי חוֹשֵׁב**

ט. אצל צדיקים מגיעות נשמות לקבל תיקון.

י. רבינו אומר (ליקו"מ ח"א סי' סו), שתלמיד אמיתי מרגיש את כל העליות והירידות של רבו הצדיק, ולכן הרה"ק מרופשיץ זי"ע שהיה תלמיד אמיתי של החוזה מלובלין - הרגיש שעכשיו הרבי שלו "**נמצא בחתונה שלו**", כי עושה תיקון

מֵהַחֲתָנָה שֶׁלּוֹ", כי אכן הוא עסק אז עם הנשמה הזאת מחמת ששמחה אותו בעת חתונתו[יא].

הרי לנו דוגמא מה נקרא **'בדיחה'** של צדיקים, ומה הכוונה שצדיקים היו "עושים בדיחות". וזה מה שרבינו אומר פה, שיש ענין של **'בְּדִיחָא דַּעְתֵּהּ'**, ומוסיף רבינו: **'שֶׁהוּא דָּבָר גָּדוֹל'**; למה זה 'דבר גדול'? כי זה "בְּדִיחָא **'דַּעְתֵּהּ'**", כלומר: **הדעת והשכל שלו הגיע לשמחה**, ולא שהוא סתם סיפר איזו בדיחה, אלא "בְּדִיחָא **דַּעְתֵּהּ**". וכמו שממשיך רבינו: **'דְּהַיְנוּ שֶׁמְּקַשֵּׁר הַשִּׂמְחָה לְמֹחוֹ וְדַעְתּוֹ, וַאֲזַי הַמֹּחַ מְשֻׂחְרָר, וְיֵשׁ לוֹ יִשּׁוּב הַדַּעַת'**.

וכך מסיים רבינו את התורה הזו: **'וְגַם לְמַעְלָה נַעֲשֶׂה מִזֶּה יִחוּד גָּדוֹל עַל יְדֵי בְּדִיחָא דַּעְתֵּהּ'**; מה זה **'יחוד'**? אנחנו שומעים על ענין של **'יחודים'**, ואדם לא מבין מה זה 'יחודים' - לייחד שמות ולעשות כל־מיני עבודות קדושות וכו', אבל רבינו אומר שכשאדם זוכה להיות בשמחה אמיתית - **'בְּדִיחָא דַּעְתֵּהּ'** - בזה הוא גורם **"יחוד גדול בכל העולמות"**, וכשמתייחדים למעלה העולמות - מגיע למטה שפע גדול מאד! כי עיקר רצון הקב"ה הוא להיטיב לנשמות ישראל ולהשפיע להם כל טוב - ברוחניות בגשמיות, וכשאדם עושה 'יחוד', הוא גורם שמהיחוד הזה יורדים השפעות טובות, ובפרט כשזוכים להתחתן, ואח"כ יוצאים הולדות קדושות, אז כשיש איחוד בשמים - ג"כ יוצא מזה כל־מיני השפעות טובות...

זה מה שרבינו מגלה בתורה י', ומעתה כבר תהא לנו הבנה במה שאומר רבינו על **"וַיִּחַדְּ יִתְרוֹ"**, שרבינו מסביר שם שָׁכָל הענין של שמחה זה שאדם צריך לשמוח "עם כל הטובות" ביחד, ולהסתכל "למעלה מכל הטובה", ואת זה יתרו קיים, וממילא **"וַיִּחַדְּ יִתְרוֹ"** - **'וַיִּחַדְּ'** אותיות **'יִחוּד'**, שזה כמו שרבינו אומר כאן, שעל־ידי שאדם בשמחה - הוא גורם יחוד גדול, זהו **"וַיִּחַדְּ יִתְרוֹ"**.

איך הגענו לכל זה? כי התחלנו להסביר מדוע **'חֲדָוָה'** היא לשון **שמחה**, והזכרנו את הפסוק **"עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקֹמוֹ"**, שבזה אנחנו מגיעים אל הנקודה: **אדם רוצה להגיע, כביכול, אל המקום של הקב"ה, ואיפה המקום הזה? "עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקֹמוֹ"!**

רבינו אומר (ליקו"מ ח"א סי' כב): מה הקשר בין **'עֹז'** ל**'חֶדְוָה'**? אומר רבינו: **כי אדם שהוא בשמחה - הוא מקבל את ה'עֹז' והכח**

לאותה נשמה שהיתה בחתונתו.

יא. ואם עוסקים אנו בדבריהם של צדיקים, נזכיר שלא לחינם הזכיר הרה"ק מרופשיץ זי"ע את הפתגם **"יאר מיט א מיטוואך"**, שפירושו **'שנה שלימה ועד יום רביעי'**, כי הרי החוזה מלובלין עסק אז בעניין חתונתו, ו**'יום רביעי'** זה ענין של חתונה, וכמו שמתחילה מסכת כתובות: **'בְּתוּלָה נִשֵּׂאת לְיוֹם הָרְבִיעִי'**; וזהו: **"א יאר מיט א מיטוואך"**, **'יאר'** פירושו **'שנה'**, שזה מרמז על התפילה, כי **שנ"ה** גימטריא **ספיר"ה**, דהיינו שהצדיק התפלל עם ענייני הספירות וכו', **'מיטוואך'** פירושו **'יום רביעי'**, שזה ענין של חתונה כנ"ל.

הכי גדול! בלי שמחה - אדם הוא 'שלימזל', ואומר: 'מה רוצים ממני?... אין לי כסף, ואין לי כח'... ומעוררים אותו: **אין לך כסף? קח חבילה של ספרים או קונטרסים, ולך להפיץ! תמלא את כל המקום עד שלא יהיה אדם אחד שלא יהיה לו את הספר הזה!** ואז יתקיים אצלך שיהיה לך **"עֹז וְתַעֲצֻמוֹת"!** אל תהיה בכזאת 'קטנוּת'! אל תהיה כזה 'שלימזלניק'! לך ותפיץ!

כך מפרש רבינו את העניין של **"עֹז וְחֶדְוָה"**, ומביא לזה פסוק (נחמיה ח, י): **"כִּי חֶדְוַת ה' הִיא מָעֻזְּכֶם"**; **"חֶדְוַת ה'"** - אדם שהוא ב"חֶדְוָה", ועם מה הוא שמח? עם הקב"ה, עם התורה והמצוות וכו', **"הִיא מָעֻזְּכֶם"** - זה נותן לך את כֹּחַ וְעֹז! ככה יהיה לך מעוז ללכת ולחזק נשמות ישראל ולהפיץ להם! וממילא מובן מהו **"עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקֹמוֹ"**, כי שני דברים אלו הולכים ביחד.

ומעתה עלינו להבין מה קשור המילה **'חֶדְוָה' ל'שִׂמְחָה'**: לפי דברי רבינו שהזכרנו על הפסוק **"וַיַּחַד יִתְרוֹ"**, שע"י שמחה נעשה יחוד גדול - זה מובן, כי **'חֶדְוָה'** אותיות **'חד - ו"ה'**, העניין שאדם מחבר ועושה 'יחוד', ו'חדוה' זה ג"כ לשון של 'יחוד'; **אדם שהוא שמח - הוא מתקן את הכל! כל הבית שלו הוא מקום של שמחה! כל החיים שלו והחברים שלו - הוא משפיע אור של שמחה בכל מקום שהוא הולך!** וזה המקום של הקב"ה, כביכול...

ומתי מגיעים **בעיקר** אל המקום הקדוש הזה? **בחודש אדר!** חודש אדר הוא חודש השמחה, ויש מצוה מפורשת מחכמינו הקדושים (תענית כט.): **'מְשֻׁנְכָּנַס אֲדָר מַרְבִּין בְּשִׂמְחָה'**; רבינו הרי אמר לנו (ליקו"מ ח"ב סי' כד): "מִצְוָה גְּדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה **תָּמִיד**" - יש לנו ב"ה מצוה! אם רבינו אמר שזה 'מצוה' - זהו זה! זו מצוה מהקב"ה! ולא סתם **'מצוה'**, אלא זו **'מצוה גדולה'**! יש הרי 'מצוה קטנה', ויש 'מצוה גדולה', ורבינו הגדיר את השמחה בתור **"מצוה גדולה"!**

יש מאמר מצדיקים[יב] (זי"ע): **לא כתובה 'מצוה מפורשת' בתורה להיות בשמחה**[יג], **אבל אין עוד מידה ומצוה שתביא את האדם לקיים את כל תרי"ג מצוות התורה כמו מידת השמחה!** כשאדם הוא בשמחה - זה כבר יביא אותו לקיים את כל המצוות... הוא יחפש תמיד עוד מצוה ועוד מצוה לקיים, והוא ישמור עצמו מכל האיסורים של התורה, ולא יתן ח"ו להס"מ להפיל אותו במחשבות של 'מי אתה' ו'מה אתה' - הוא זוכה להיות שמח! **'זכיתי עכשיו לשמור על העיניים שלי? "עכשיו" זכיתי לשמור את עצמי מעבירה? היה לי ניסיון ושמרתי את עצמי? אני בשמחה! אני יודע שאם לא היה**

יב. אומרים את זה בשם הרה"ק רבי אהרן מקרלין זי"ע.

יג. אמנם כתובים פסוקים שיוצא מהם לימוד של שמחה, כמו (דברים כח, מז) **"תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עָבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוּב לֵבָב"**, אבל אין "ציווי" בתורה שאדם יהיה שמח. ואמנם בתהלים כתוב (קב, ג) **"עִבְדוּ אֶת ה' בְּשִׂמְחָה"**, אבל אין מצוה מתרי"ג מצוות שאדם יהיה בשמחה.

לי שכל, והייתי ח"ו מזניח את עצמי - מי יודע לאיפה הייתי מגיע... ואני שמרתי על עצמי? ב"ה אני בשמחה!'... נמצא שאמנם 'שמחה' היא לא "מצוה מפורשת", אבל היא מביאה את האדם לכל המצוות - **זו ההקדמה שמביאה את האדם לכל מצוות התורה!**

וגם להפך: **אין איסור מפורש בתורה להיות בעצבות** - לא כתובה עבירה כזו, **אבל אין עוד מידה שיביא את האדם לכל העוונות ולשאול תחתית, ה' ישמור, כמו מידת העצבות!** אדם הוא בעצבות ושבור ומיואש - זה הפתח של הטומאה, ה' ישמור... זה יביא אותו לכל הדברים האלו ח"ו...

אבל רבינו פסק לנו ונתן לנו 'מצוה' - יש לנו מצוה גדולה "להיות בשמחה"!

אנשי שלומינו היו אומרים: **'הסימן אם יש לאדם אמונת חכמים - אם הוא בשמחה תמיד'...** אם אתה בשמחה תמיד - סימן שאתה מקורב לרבינו! למה? כי רבינו אמר **"מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד"**, אז יש לך אמונת חכמים, ואתה מקיים את דברי רבינו, ואתה עושה את הכל להיות בשמחה תמיד, וממילא אתה יכול להקראות תלמיד של רבינו...

ועל זה אומרים חכמינו הקדושים: 'משנכנס אדר **"מרבין"** בשמחה'; כי **תמיד** צריכים להיות בשמחה, ועכשיו **"מרבין"** את השמחה! ואצל כל אחד זה כפי ענייננו: אדם שזוכה להיות מקורב לרבינו, והוא מקיים **'להיות בשמחה תמיד'**, אז מה הוא עושה עכשיו? 'הרי אני תמיד בשמחה'... **אכן כן, אבל עכשיו בחודש אדר תהיה "שַׂמֵּחַ תְּשַׂמַּח" - שמחה כפולה! עכשיו תרקוד ותזמר וכו' - תוסיף במידת השמחה!**

מה הפירוש של **'שַׂמֵּחַ תְּשַׂמַּח'**? **'שַׂמֵּחַ'** זה האדם בעצמו, שהוא כבר **שמח**, ו**'תְּשַׂמַּח'** זה **לחזק עוד יהודי!** תיקח חבילה של קונטרסים, ותלך לאיפה שאתה רוצה ללכת - איפה שיש "שמנת"... שמסתובבים שם נשמות הנמצאות "בעולם התוהו" - באידיש זה נקרא **'שווארץ יאר'** - "שנה שחורה"... כך מכנים את המקומות האלו שיש בהם את כל ה'פאבים' והמועדונים, והנה אתה הולך שם איפה שיש **"שנה שחורה"**, ואתה מביא להם **"שנה מאירה"**... יש להם כבר **"שנה לבנה"** - מאיר להם! מגיש לו את הקונטרס - 'הנה זה בשבילך', והוא אומר: 'לא, כבר לא צריכים אותי'... **צריכים אותך!** - 'כן, באמת?'... הוא שואל כמה פעמים. **כן, כן!** והנה הוא נותן איזו נדבה, ושם בכיס שלו, ויכול להיות שהוא עדיין חוזר לענייניים שיש שם, אבל בכל אופן - כשהוא מגיע הביתה, הוא רואה את הקונטרס וחושב: מה זה פה?... - הוא כבר שכח מזמן... אולי הוא עוד שתה וכו', ובכלל לא זוכר... והנה הוא מתחיל להסתכל בקונטרס, **ומי יודע**

מה עשית לו! איך הצלת אותו!

וזה פירוש **'שַׂמֵּחַ תְּשַׂמַּח'**[יד] - אדם שהוא זוכה להיות **'שַׂמֵּחַ'**, עליו לקיים **'תְּשַׂמַּח'** - ישמח אחרים, ונמצא שיש לו כבר דרך איך לקיים "מְשֻׁנְּכָנַס אֲדָר **'מַרְבִּין'** בְּשִׂמְחָה" - **שמפיצים בחודש אדר הפצה כזו שעדיין לא היתה כל השנה!**

הרי לפי מנין החדשים מחודש ניסן, חודש אדר הוא סוף השנה, ואז עושים כנגד הכל... וכמו שהפיצו באחד־עשרה חדשים - בחודש אדר עושים הפצה כזאת שתמלא את הכל!

בסוף חודש אדר יש את **'ימי המילואים'**, שהם שבעת הימים האחרונים של חודש אדר, וראש חודש ניסן הוא היום השמיני - **"וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי"**, ולפני כן היו שבעה ימים של מילואים שבהם חנכו את המשכן. ומה הענין של **'מילואים'**? שעכשיו בחודש אדר **ממלאים את כל השנה!** 'אולי במהלך השנה חיסרתי משהו, והייתי בחלישות הדעת, ולא היה לי כח וכו', ועכשיו בחודש אדר - שהוא החודש האחרון, כמו העקביים, שעליהם עומד הכל - ממלאים את הכל!'...

ואשרי הזוכה לקיים זאת, והוא לא מחכה עד פורים, אלא כבר עכשיו, לפני פורים, הוא כבר מקיים **"מִשְׁלוֹחַ מָנוֹת אִישׁ לְרֵעֵהוּ"** - הוא זוכה לקרב אנשים, **"וּמַתָּנוֹת לָאֶבְיוֹנִים"** - שזה כאמור לעיל, סובב על אדם שהוא 'עני ואביון' והוא לא יודע כלום, והנה אתה כבר מכין בשבילו את ה"מתנות לאביונים"...

יש ארגונים ו'עמותות' שכבר בימים אלה, קודם פורים, מקבצים כסף בשביל מתנות לאביונים, כדי שביום פורים יחלקו לכולם. כי הם לא יכולים לגבות מכולם ביום פורים בעצמו - הרי מתקשרים מכל העולם לתרום, ולכן יש להם 'מוקד' שמקבלים נדבות, ויכולים להתקשר ולתרום [גם בָּאָרֶץ יש 'קופת העיר', שמחלקים בפורים לעניים הזקוקים לכך], ולא צריכים לחכות עד פורים, אלא כבר יכולים להתקשר: 'אני נותן כך וכך', ובפורים זה מחולק לעניים.

הרי נכנסנו כבר לחודש אדר, ומובא בירושלמי (ריש מגילה) שֶׁכָּל החודש כשר לקריאת המגילה; אם מאיזו סיבה לא יהיה לאדם מגילה בפורים, והוא צריך לצאת לדרך באניה או בשירא - יכול כבר עכשיו לקרוא את המגילה... ואותו דבר מקיימים 'מתנות לאביונים ומשלוח מנות' - מפיצים באופן גדול!

ובזה אפשר לנו לקיים **"מַרְבִּין בְּשִׂמְחָה"**

יד. ומזכירים את זה ב'שבע ברכות' לחתן וכלה, כי רוצים שיהיה להם באמת "שמחת החיים" - שיתחילו את החיים שלהם בשמחה, ואיך? ע"י שיקיימו **'שַׂמֵּחַ תְּשַׂמַּח'** - שאחד ישמח את השני! הבעל ישמח את אשתו, והאשה תשמח את בעלה, וזה יהיה השלום־בית הכי נפלא בעולם, שיתקיים **"שַׂמֵּחַ תְּשַׂמַּח רֵעִים הָאֲהוּבִים"** - כי הם זכו להתחתן והם **'רֵעִים הָאֲהוּבִים'**, הנשמה שלהם כבר היתה בעולם העליון נשמה אחת, ואח"כ התפרדו, ועכשיו זכו להתחתן, ויקיימו **"שַׂמֵּחַ תְּשַׂמַּח"**...

- בנוסף על מה שאנחנו שמחים, אבל **"מרבין"** בשמחה - איך זוכים 'להרבות'? ע"י שנשמח את כל עם ישראל! ואיך? נביא להם קונטרס! אם תעמוד ברחוב ותחלק עוגות ושתיה חמה - זה לא 'ידבר' אליו, כי יש לו שם במועדון דברים אחרים... לא מעניין אותו העוגיה שלך... אבל אם תביא לו קונטרס - זה כבר משהו אחר... הוא רואה על הכריכה בן-אדם שרוקד - הוא לא צריך יותר מזה... הוא רק רואה בן-אדם רוקד וקופץ באוויר - זה כבר מספיק... ואולי הוא יתלה את זה על הקיר שלו בבית לכול הפחות - 'הנה הביאו לי תמונה של איזה צדיק רוקד'... כי **"משנכנס אדר מרבין בשמחה"** - אז הוא תולה את זה... אבל אחר שהוא מוריד את הכריכה ומדביקה על הקיר - הוא יקרא את הקונטרס ויתחזק מזה...

נשוב לענייננו: מה זוכים על ידי השמחה של פורים? זוכים להגיע אל המקום, כביכול, של הקב"ה, שאצלו כתיב **"עֹז וְחֶדְוָה בִּמְקֹמוֹ"**, ושאלנו: איך מגיעים למקום הזה? **על ידי שאדם הוא בשמחה - הוא יגיע אל המקום הזה!**

ובזה יש לנו קשר מאד חזק לפרשת השבוע; פרשת השבוע היא **פרשת תרומה**, ואומר הפסוק: **"דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְּבֶנּוּ לִבּוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי"**; שזו מצות צדקה - לתת תרומה לביהמ"ק, וכל אחד הביא את מה שיש לו. וזה ענין של צדקה המיוחד לחודש אדר, וכמו שרבינו אמר בפירוש בחיי מוהר"ן, שזה עיקר הזמן של צדקה, ורבינו הזכיר אז **"צדקה לארץ ישראל"**, שזה כולל צדקה שאדם נותן על אמונה, כי רבינו אומר (ליקו"מ ח"א סי' ז) על הפסוק (תהלים לז, ג) "שְׁכָן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה" - עיקר מעלת ארץ ישראל, שמי שגר בה זוכה לאמונה[טו]; נמצא כשרבינו מדבר מ"צדקה לארץ ישראל" היינו צדקה על "בנין האמונה", שזה כולל כמובן ענין הפצת אור רבינו - להדפיס את ספרי האמונה בעולם, הכל נקרא "צדקה של ארץ ישראל".

ורבינו אומר שהצדקה הזאת היא במיוחד בחודש אדר, והרמז הוא בפסוק (תהלים כד, ה): **"יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת ה' וּצְדָקָה מֵאֱלֹהֵי יִשְׁעוֹ"**, שבו מרומז הצירוף של חודש אדר [המובא בסידורים לכוון בתפילת מוסף של ר"ח]: שֵׁם **ההי"ו** היוצא מן הפסוק הכתוב אצל הברכה לשבט יהודה (בראשית מט, יא): "אֹסְרִי לַגֶּפֶן עִירֹה' וְלַשֹּׂרֵקָה' בְּנִי' אֲתֹנוֹ'", שפירושו בפשטות: לשבט יהודה יהיה כ"כ הרבה גפן ויין עד שיקשרו עייר וחמור בשביל זה - יצטרכו להביא חמורים ולשים עליהם המון ענבים כדי לעשות יין. עִירֹה' וְלַשֹּׂרֵקָה' בְּנִי' אֲתֹנוֹ' סופי תיבות **ההי"ו**. ואותו צירוף מרומז בפסוק: "יִשָּׂא בְרָכָה מֵאֵת **ה'** וּצְדָקָה' מֵאֱלֹהֵי' יִשְׁעוֹ'" - **ההי"ו**.

טו. אם הוא 'זוכה', כמובן... **אדם שרוצה להתקרב להקב"ה על ידי קדושת ארץ ישראל, הוא יזכה להארה גדולה של אמונה!**

כי בחודש אדר זו העבודה הגדולה של צדקה! **כל החודש!**

ולכן מתחילים עם **פרשת שקלים** - שזכינו לקרוא שבוע שעבר [שזה קשור לפרשת השבוע - שמתחילים להביא תרומה לביהמ"ק, ואמנם עיקר העניין כתוב בפרשת כי תשא, אבל כל העניין של תרומה מוזכר בפרשת השבוע - התרומה שכל אחד נותן לביהמ"ק כפי יכולתו], ואח"כ כבר **'מַשְׁמִיעִין עַל הַשְּׁקָלִים'**, ועושים את כל כל ההכנה לפורים, ומשלוח מנות ומתנות לאביונים, וכן 'קמחא דפסחא' כבר צריכים להתחיל ברצינות, ובפרט ביום פורים - שזה כבר "שלושים יום קודם החג", **ולא צריכים לחכות עם זה - כבר בחודש אדר יכולים להתחיל עם 'קמחא דפסחא'!**

וזה כל ענין מצות צדקה השייך עתה ביותר, וזה ענין פרשת השבוע - שמעוררים אותנו **"וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה"** - שאדם יביא תרומה לבהמ"ק, שזה ענין של צדקה - לשמח ולהתאחד יחד עם כל עם ישראל! **אין לך כמעט כלום - קצת 'תכלת' או קצת 'תולעת שני'... כמה חוטים... תביא את זה!** זה מה שיש לך? אין לך 'כסף'? אין לך 'זהב' או 'נחושת'? בסדר, תביא את סליל-החוטים שיש לך... העיקר הרצון שלך - שאתה רוצה! ומזה הצדיק כבר יעשה דברים נפלאים... וכמו שאכן היה, שמשה רבינו לקח את זה עם בצלאל, ועשו מזה דברים יפים... **שכל אחד ידע שיש לו חלק בזה!**

והמדרש על הפסוק **"וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה"** מביא את הפסוק (משלי ד, ב) **"כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזֹבוּ"**; כי הדיוק הוא פשוט (הן במדרש והן בזוהר ובשאר ספה"ק): מה זה **"וְיִקְחוּ"** לִי תְּרוּמָה? לכאורה היה צריך לומר **"וְיִתְּנוּ"** לִי תְּרוּמָה... וכי **"לוקחים"** תרומה?... על זה אומרים חכמינו הקדושים: אתה **נותן**, אבל בעצם אתה **'לוקח'**...

וכך יש שיחה מרבינו, שאמר (שיחות הר"ן, סימן קנ): **'אֵצֶל מִי שֶׁאֲנִי לוֹקֵחַ וּמְקַבֵּל מָמוֹן וְכַיּוֹצֵא אֲנִי נוֹתֵן לוֹ, כִּי בָּזֶה שֶׁאֲנִי מְקַבֵּל אֲנִי נוֹתֵן'**; אדם שנותן צדקה לעניינים של רבינו - לבנות אמונה ולגלות את האמונה בעולם, בזה אתה אמנם **'נותן'**, אבל אתה **'מקבל'**!

והנה אנחנו נמצאים כבר בחודש אדר, ועוד מעט חודש אלול (חודשים אדר ואלול מקושרים יחד), וצריכים כבר לחשוב על הנסיעה לרבינו... כבר מוכרים כרטיסים לראש השנה, והקב"ה יעזור שעד אז עוד יהיו טיסות ישירות בעזרת ה'! וגם חולמים שיהיה שדה תעופה בתוך העיר אומן! כך שמעתי השבוע, שאיזה עשיר גדול קנה באומן את המקום שהיה פעם שדה תעופה[טז], והוא כבר מכין שדה תעופה לאנ"ש לראש השנה בעזרת ה'

טז. אני פעם נחתתי שם בשדה תעופה הזה... באחד מהנסיעות לאומן, על הטיסה מניו-יורק לקייב היה 'סוכן נסיעות' גדול באותו זמן [לפני כשלושים שנה], וכשהגענו לקייב - לא נסענו לאומן עם מונית [כמו שרגילין], אלא מחמת ה"קשרים" שהיו לו שם - הוא שכר מטוס קטן [היה לו 'פלופלור'...], והוא אמר שזה בטוח וזה בסדר, והצטרפו עוד

- מיד כשיפסיקו את כל הרציחות וכל ההריגות, ויהיה איזה 'הסכם שלום' שם, ויפתחו כבר את גבולות השמים, **אבל באומן בעזרת ה' כבר יהיה מוכן!** אבל אל תחכה עד הרגע האחרון לסדר את ה'צו עיכוב' או 'הוצאה לפועל' - כל אחד נזכר לפני שבוע לפני ראש השנה... **אם יש לך משהו כזה - כבר עכשיו תסדר את זה! תעשה את הכל בשביל זה!**

אז רבינו אמר: **'ממי שאני לוקח - לו אני נותן'**; וזהו **"וְיִקְחוּ לִי תְּרוּמָה"** - אומר הקב"ה: אתה **'נותן'**, אבל אתה **'לוקח'** - **"וְיִקְחוּ לִי"**, אתה מקבל ממני! אתה נותן אבל אתה מקבל הרבה יותר בחזרה - עם ריביות גדולות! אל תפחד!

ועל זה מביא המדרש את הפסוק: **"כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזֹבוּ"**; כי מהו ה**'לֶקַח'** הכי גדול - ה**"וְיִקְחוּ לִי"**? **"תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזֹבוּ"** - אדם שהוא לא עוזב את התורה, הוא מקיים את התורה והמצוות, והוא לומד תורה, הוא חזק בללמוד שיעורי תורה, כל אחד כפי עניינו - הוא תמיד תופס כמה שהוא יכול! **ואפילו בפורים בעצמו, הרי כתוב "לַיְּהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה" - 'אוֹרָה זוֹ תּוֹרָה', ואמנם שותים ושמחים, אבל לפני "וְשִׂמְחָה" כתוב "אוֹרָה" - שזה התורה, ואכן מובא בדברי הפוסקים, שלפני שמתחילים את כל הסעודה והשתיה וכו' - תראה שתפסת איזה שיעורי תורה! משהו!** תתחיל הלכות פסח, וכל השיעורים שלך, כי אחר שתשתה - תרצה אח"כ כבר ללכת לישון, ולכן תעשה את זה **'לפני'** - או לפני התפילה בבוקר או אחר התפילה בבוקר, **הרי יש לך שיעורים שאתה לומד כל יום - 'דף היומי' וכו', תלמד את זה, וזה ה"לֶקַח" הכי טוב - "כִּי לֶקַח טוֹב נָתַתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אַל תַּעֲזֹבוּ".**

והמדרש מביא משל: כתוב **"לקח טוב"** - זה ענין שאתה **'לוקח'**, אז מה זה? למה כתוב **"לקח טוב"**? כי יש 'לקח' שאדם מוכר, אבל הוא עצוב... אמנם הרווחתי את הכסף, אבל סוף כל סוף מכרתי את זה... אבל פה - אומר המדרש - אני נותן לכם מקח שמי שמכרו נמכר עמו; אני מוכר משהו ואני מוכר את עצמי ביחד עם הדבר שאני מוכר לך! זה מדרש נפלא: **'אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, מָכַרְתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי, כְּבָיְכוֹל נִמְכַּרְתִּי עִמָּהּ'**; אתה קונה את התורה? אתה קונה אותי ביחד! "ויקחו לי תרומה" - **'תרומה'** אותיות **תורה מ'** (רבינו מביא את זה) - זו התורה הקדושה שניתנה לארבעים יום, אז "ויקחו **לי** תרומה" - אתה לוקח את התורה שניתנה לארבעים יום, ואתה לוקח **אותי** ביחד - ויקחו **"לי"**.

והמדרש מביא משל: **'מָשָׁל לְמֶלֶךְ שֶׁהָיָה לוֹ בַּת יְחִידָה'** - נסיכה, והנה **'בָּא אֶחָד מִן הַמְּלָכִים וּנְטָלָהּ'** - התחתן איתה איזה נסיך. אחר החתונה **'בִּקֵּשׁ לֵילֵךְ לוֹ לְאַרְצוֹ וְלִטֹּל**

כמה שהיו איתנו בטיסה, ולא עלה הרבה כסף, ועשינו טיסה של ארבעים דקות בערך מקייב עד אומן, ונחתנו בשדה תעופה באומן... היה "מְחֻיֶּה"!

לְאִשְׁתּוֹ' - כי הוא צריך ללכת למדינתו, ולא יכול להישאר אצל חמיו... **'אָמַר לוֹ'** חמיו המלך: **'בִּתִּי שֶׁנָּתַתִּי לְךָ יְחִידִית הִיא'** - היא בת יחידה שלי, ועל כן: **'לִפְרֹשׂ מִמֶּנָּה אֵינִי יָכוֹל'** - הבית יהיה ריק... יהיו רק ארבע קירות... היא בת יחידה, ומה אעשה?!... אבל: **'לוֹמַר לְךָ אַל תִּטְלָהּ אֵינִי יָכוֹל לְפִי שֶׁהִיא אִשְׁתֶּךָ'** - הוא אמנם חמיו, אבל עם דרך-ארץ... הוא לא אומר לחתן שלו: 'לֵךְ מִפֹּה, היא נשארת פה'... יש לו שכל![יז]

ממשיך המדרש: **'אֶלָּא, זוֹ טוֹבָה עָשָׂה לִי'** - אני מבקש שתעשה לי טובה אחת: **'שֶׁכָּל מָקוֹם שֶׁאַתָּה הוֹלֵךְ, קִיטוֹן אֶחָד עֲשֵׂה לִי שֶׁאָדוּר אֶצְלְכֶם, שֶׁאֵינִי יָכוֹל לְהַנִּיחַ אֶת בִּתִּי'**; זאת אומרת: המלך אומר לחתנו: 'אני מבין שאתה צריך ללכת, אבל אני מבקש ממך, במקום שתדור בו - תעשה לי קיטון (חדר) אחד, וכך יהיה לי ישוב הדעת - שאני יודע שיש לי בבית שלכם חדר, ובכל פעם שיהיו לי געגועים אליכם - אסע אליכם ואדע שיש לי מקום אצלכם! לא שפתאום האבא מגיע ואין לו איפה להיות... יש חדר מיוחד נעול בשביל האבא, כדי שתמיד כשהוא יגיע מיד פותחים לו בשמחה רבה...

'וזה ישקיט את הגעגועים - שאדע שיש לי כזה חדר אצלכם'...

מסיים המדרש: **כָּךְ אָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, נָתַתִּי לָכֶם אֶת הַתּוֹרָה, לִפְרֹשׂ הֵימֶנָּה אֵינִי יָכוֹל, לוֹמַר לָכֶם אַל תִּטְלוּהָ אֵינִי יָכוֹל, אֶלָּא בְּכָל מָקוֹם שֶׁאַתֶּם הוֹלְכִים בַּיִת אֶחָד עֲשׂוּ לִי שֶׁאָדוּר בְּתוֹכוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר "וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ".**

והקשר לחודש אדר מונח במילים: **"קִיטוֹן אֶחָד עֲשֵׂה לִי שֶׁאָדוּר' אֶצְלְכֶם"** - **'אָדוּר'** לשון **'אֶדֶר'**. הקב"ה מבקש מאיתנו: **הנה נכנסים עכשיו ימי אדר הקדושים, ימים של שמחה, ואני מבקש מכם: עשו לי קיטון אחד!**

'קיטון' לשון **'קטנות'**, דהיינו שאדם עושה עצמו קטן - שהוא זוכה להכנעה וענווה, והוא אומר: "הלוואי שאזכה שהקב"ה יהיה תמיד אצלי"... כי על בעל גאווה אומרים חכמינו הקדושים: **הקב"ה אומר 'אין אני והוא יכולין לדור במקום אחד'**; ולכאורה יפלא, הלא הקב"ה "מְלֹא כָל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ", ומדוע לא יכול להקב"ה לדור עם בעל גאוה?... **אבל אצל אותו אדם שהוא בעל גאוה - 'הוא' לא נותן שזה יהיה... הקב"ה**

יז. **זכית לְחַתֵּן ילד - שיהיה לך שכל!** אתה מחתן ילד - תדע איך להתנהג עם החתן או הכלה, איפה השכל שלך?!... **כל אבא וכל אמא: חיתנתם ילד ב"ה, תנו להם להיות עצמאיים! אל תתעקש שיהיו אצלך וכו' - חיתנת אותם, תהיה שמח שב"ה הם בונים לעצמם בית וכו' - זה צריך להיות השמחה הכי גדולה שלך!** בסדר, הם עוד יבואו לבקר, אל תתעקש שיהיו אצלך, או שהאמא מחזיקה את הבת שלה אצלה... הרי חיתנת אותה, על מה את מפחדת?! 'לא, החתן הזה גזל את הבת שלי'... **איפה השכל שלך?!**... אבל יש לבני אדם קטנות המוחין...

באידיש, קורין את החמות בשם **"שוויגער"**, ובדרך כלל לא אוהבים כ"כ לשמוע את זה... אבל יש חמות היא **"שוויגער כהלכה"**... וכמו שהגמרא מספרת (שבת כו.) על אותה חמות שקנתה לכלה שלה איזה בושם שעלה לה באש בפניה... 'חם' ו'חמות' צריכים לפרגן! לעשות הכל שמח!

נמצא בכל מקום, אבל האדם הזה גורם שזה לא ישרה עליו! וזהו **"אין אני והוא יכולין לדור במקום אחד"** - מי מפסיד מזה? הקב"ה לא מפסיד... **'אתה' תפסיד! כי אין לך מקום שהקב"ה ידור אצלך, אז מה יהיה לך? כלום!** אז תהיה ב**'קטנות'** - בענווה, תעשה **"קיטון"** אחד - תהיה קצת **"קטן"**, וממילא אז יהיה מקום **"שֶׁאָדוּר אֶצְלְךָ"**.

וכאמור, **'אָדוּר'** לשון **'אֶדֶר'**, שזה הזמן שאפשר לנו לבנות בית ומקום להשראת השכינה, ואיך? כמו שאמרנו: **ע"י שמחה!** ולא רק ש**אתה** שמח, אלא אתה גם **משמח אחרים** - משמח את 'ביתו זו אשתו', וכמו שאומרים חכמינו הקדושים: **'אִשָּׁה - בַּעֲלָהּ מְשַׂמְּחָהּ'**; אדם יש לו שכל, והוא לא טיפש! הרי אתה רואה שמשהו לא טוב - אשתך לא בשמחה, אז מה אתה רוצה? אתה רוצה ח"ו להפסיד? לפרק את הבית ח"ו?! **שיהיה לך קצת שכל!** אתה אולי במרה-שחורה, ושרוי בתוך כזאת 'קטנות', **אבל תצא מזה!** אם יתרו היה יכול לצאת מהעצבות שלו אף שהיה כומר בכל העולם כולו, וזכה להגיע ל**"יִתְרוֹ"** - ל**"יְחוּד"** גדול, גם אתה יכול! **אתה יכול!** רק אם תרצה... **תבין שאתה צריך להיות בשמחה, ומה יהיה? יהיה לך 'בית קדוש' - בית שהוא מקום של השראת השכינה, וממילא יהיה בוודאי 'שלום בית', כי** (סוטה יז.) **"אִישׁ וְאִשָּׁה זָכוּ - שְׁכִינָה שְׁרוּיָה בֵּינֵיהֶם"!**

וזהו סוד הפסוק: **"וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם"**; ולכאורה היה צריך להיות כתוב 'וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי **בְּתוֹכוֹ**', ומהו **"בְּתוֹכָם"**? אומר המדרש (מובא בדברי השל"ה הקדוש): **'בְּתוֹכָם' היינו בתוך כל אחד ואחד!**

ולפי מה שעכשיו אמרנו, המילה **"בְּתוֹכָם"** מלבד העניין של **"בתוך כל אחד ואחד"**, זה סובב על הבית של אדם: **זכית להתחתן ב"ה ואתה רוצה שהשכינה תרשה שם? "וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ" - תראה שהבית שלך יהיה מקום המקדש - בשמחה ובפירגון וכו', "וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם" - זה סובב על הזוג שעכשיו זכו להתחתן, שמתקיים בהם "וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם" - 'בְּתוֹכָם' בפשטות, שהם זכו שהבית שלהם הוא מקום להשראת השכינה...**

הקב"ה יעזור לנו, שנזכה להכניס בעצמנו את השמחה של חודש אדר, יהיה **'שַׁמֵּחַ תְּשַׂמַּח'** - **'שַׁמֵּחַ'** את עצמנו ו**'תְּשַׂמַּח'** את כל העולם כולו, וכך תתגלה השכינה הקדושה לכל העולם, משיח צדקנו יבוא בתוך השמחה ותהיה הגאולה השלימה!

breslev.shely@gmail.com